

HOTĂRÂREA Nr.1 din 21 ianuarie 2015

asupra inițiativei legislative a cetățenilor intitulată „Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii”

Publicată în Monitorul Oficial nr.95 din 05.02.2015

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Toni Greblă	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Marieta Safta	— prim-magistrat-asistent
Valentina Bărbățeanu	— magistrat-asistent
Bianca Drăghici	— magistrat-asistent
Claudia-Margareta Krupenschi	— magistrat-asistent
Simina Popescu	— magistrat-asistent

I. Cu Adresa nr.497 din 22 decembrie 2014, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.6.160 din 22 decembrie 2014, Președintele Senatului a transmis Curții Constituționale propunerea legislativă a cetățenilor intitulată „Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii”, înregistrată la Senat cu nr.Bp 497 din 10 septembrie 2014, împreună cu originalele listei de susținători.

II. Documentația transmisă Curții Constituționale de către Senat cuprinde:

1. Cererea înregistrată la Biroul Permanent al Senatului cu nr.497 din 10 septembrie 2014, prin care membrii Comitetului de inițiativă au solicitat înregistrarea propunerii legislative a cetățenilor;

2. Declarația de constituire a Comitetului de inițiativă autentificată prin Încheierea de autentificare nr.1.505 din 19 decembrie 2013;

3. Expunerea de motive „privind inițiativa legislativă a cetățenilor pentru promovarea proiectului de lege privind modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii”;

4. Propunerea legislativă care face obiectul inițiativei legislative;

5. Avizul Consiliului Legislativ nr.109 din 10 februarie 2014 referitor la inițiativa legislativă a cetățenilor pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii;

6. Adresele semnate de domnii Valentin Cristescu, Ilie Gheorghe și, respectiv, Ion Pisc Scărădeanu, împuternicit și, respectiv, membri ai Comitetului de inițiativă, referitoare la depunerea listelor de susținători, înregistrate la Senat cu nr.497 din 22 septembrie 2014 și, respectiv, nr.497 din 23 septembrie 2014, nr.497 din 25 septembrie 2014, nr.497 din 30 septembrie 2014, nr.497 din 7 octombrie 2014, nr.497 din 8 octombrie 2014, nr.497 din 14 octombrie 2014, nr.497 din 23 octombrie 2014, nr.497 din 14 noiembrie 2014, nr.497 din 20 noiembrie 2014;

7. Tabelul sintetic cu numărul de semnături ale susținătorilor inițiativei legislative (validate de primăria și, respectiv, depuse la primăria în curs de validare) structurat pe județe: Alba (3911), Arad (123), Argeș (427), Bacău (5441), Bihor (851), Bistrița-Năsăud (832), Botoșani (597), Brașov (2680), Brăila (5410), Buzău (15044), Caraș-Severin (8866), Călărași (1639), Cluj (1197), Constanța (1499), Covasna (0), Dâmbovița (220), Dolj (7171), Galați (3375), Giurgiu (0), Gorj (9175), Harghita (0), Hunedoara (454), Ialomița (3123), Iași (1258), Ilfov (27), Maramureș (4474), Mehedinți (7487), Mureș (3407), Neamț (4330), Olt (6111), Prahova (2367), Satu Mare (5198), Sălaj (2220), Sibiu (4216), Suceava (3660), Teleorman (0), Timiș (2891), Tulcea (566), Vaslui (916), Vâlcea (4764), Vrancea (5640), București (12757), împreună cu tabelele corespunzătoare fiecăruia dintre județele menționate;

8. Corespondența împuterniciților Comitetului de inițiativă cu primăriile din: sectorul 4 al municipiului București, Câmpeni, Oradea, Năsăud, Beclean, Telciu, Bistrița, Sângeorz-Băi, Buzău, Iara, Mihai Viteazu, Tritenii de Jos, Techirghiol, Cumpăna, Stoina, Pașcani, Piatra-Olt, Gura Humorului, Timișoara, Lugoj, Tulcea, Sulina, cu solicitarea de atestare a listelor de susținători depuse;

9. Tabelul centralizator, precum și tabelele distincte, pe județe, cuprinzând numărul de dosare/file cu listele de susținători atestate pentru județele menționate;

10. Un număr de 761 de dosare cu semnături ale susținătorilor inițiativei legislative a cetățenilor, din județele: Alba, Arad, Argeș, Bacău, Bihor, Botoșani, Brăila, Brașov, Buzău, Caraș-Severin, Călărași, Constanța, Cluj, Dâmbovița, Dolj, Galați, Gorj, Hunedoara, Ialomița, Iași, Ilfov, Maramureș, Mehedinți, Mureș, Neamț, Olt, Prahova, Satu Mare, Sălaj, Sibiu, Suceava, Teleorman, Timiș, Tulcea, Vaslui, Vâlcea, Vrancea, precum și București sectoarele 1—6, totalizând un număr de 17.306 de file.

III. Potrivit expunerii de motive care însoțește propunerea legislativă a cetățenilor, reglementarea vizează consolidarea dimensiunii parteneriale în configurarea drepturilor și obligațiilor salariaților, precum și întărirea garanțiilor juridice de care beneficiază aceștia, flexibilizarea relațiilor de muncă prin instituirea unei noi modalități de verificare a aptitudinilor profesionale și personale ale persoanei care solicită angajarea, dar și prin reglementarea unei noi forme de organizare a muncii — telemunca.

Principalele modificări propuse pentru atingerea acestor obiective, respectiv pentru echilibrarea relațiilor de muncă între angajatori și angajați, sunt arătate chiar în cuprinsul expunerii de motive, după cum urmează:

— instituirea pentru angajator a obligației de a informa salariatul asupra modalităților de verificare a aptitudinilor profesionale și personale, precum și asupra obiectivelor de performanță individuală;

— instituirea, în sarcina angajatorului, a obligației de a comunica în scris salariatului propunerile de modificare a contractului individual de muncă; revizuirea reglementărilor privind aplicarea clauzei de neconcurență; revizuirea reglementărilor privind aplicarea clauzei de confidențialitate; reglementarea în detaliu a obiectivelor de performanță; reglementarea clauzei de obiectiv de performanță; reglementarea perioadei de probă ca modalitate de sine stătătoare de verificare a aptitudinilor profesionale și personale ale persoanei care solicită angajarea; stabilirea unei durate mai reduse a perioadei de probă în cazul muncitorilor necalificați; reglementarea unui nou caz de modificare unilaterală a contractului individual de muncă de către angajator; abrogarea dispoziției potrivit căreia angajatorul poate dispune suspendarea contractului individual de muncă în cazul reducerii temporare a activității; modificarea criteriilor în cazul concedierilor colective; revizuirea termenului în care angajatorul are obligația de a reangaja salariații concediați prin concediere colectivă cu prioritate pe posturile reînființate; mărirea perioadei maxime pentru care se pot încheia contractele pe durată determinată, de la 3 ani la 5 ani; reglementarea condițiilor și a termenelor în care pot fi prelungite contractele pe durată determinată; modificarea prevederilor privind munca prin agent de muncă temporară (cazurile în care un utilizator poate apela la agenți de muncă temporară; posibilitatea dobândirii calității de agent de muncă temporară numai de societăți comerciale sau persoane fizice autorizate, acreditate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale; stabilirea regulii potrivit căreia contractul de muncă temporară se încheie pe durată nedeterminată; stabilirea regulii potrivit căreia salariul primit de salariatul temporar pentru fiecare misiune nu poate fi inferior celui pe care îl primește salariatul utilizatorului care prestează aceeași muncă sau una similară cu cea a salariatului temporar); reglementarea telemuncii; modificarea prevederilor privind durata timpului de lucru și munca suplimentară; stabilirea domeniilor de activitate pentru care se pot stabili perioade de referință mai mari de 4 luni, dar care să nu depășească 6 luni; compensarea muncii suplimentare atât prin acordarea de ore libere plătite în următoarele 30 de zile calendaristice după efectuarea acesteia, cât și prin acordarea unui spor la salariu; reglementarea condițiilor în care angajatorul poate acorda zile libere plătite în perioadele de reducere a activității; modificarea dispozițiilor privind salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, în sensul raportării cuantumului net al acestuia la cuantumul salariului mediu net la nivel național comunicat de Institutul Național de Statistică avut în vedere la fundamentarea bugetului de stat; modificarea prevederilor ce privesc dialogul social; acordarea posibilității pensionarilor și șomerilor de a adera la sindicatele constituite potrivit legii; extinderea interdicției de concediere a reprezentanților aleși în organele de conducere ale sindicatelor, precum și a reprezentanților salariaților pentru motive ce țin de îndeplinirea mandatului pe care l-au primit de la salariații din unitate și pe o perioadă de 2 ani de la încetarea mandatului; alocarea unui număr de 20 de ore pe lună reprezentanților aleși în organele de conducere ale sindicatelor, precum și reprezentanților salariaților în vederea îndeplinirii mandatului ce l-au primit de la salariați. Orele utilizate în vederea îndeplinirii acestui mandat sunt considerate timp efectiv lucrat, fiind remunerate corespunzător; modificări ale jurisdicției muncii, în sensul: introducerii distincției între conflicte de drepturi și conflicte de interese; introducerii obligației instanței de a încerca stingerea conflictului de drepturi prin împăcarea părților; introducerii prevederii potrivit căreia hotărârile prin care se soluționează fondul cauzei se pronunță în ziua în care au luat sfârșit dezbaterile; stabilirii caracterului devolutiv al recursului; abrogarea din Legea dialogului social nr.62/2011 a dispozițiilor ce reglementează conflictele individuale de muncă, în scopul eliminării neconcordanțelor existente între prevederile acestei legi și Codul muncii.

CURTEA,

IV. Examinând propunerea legislativă a cetățenilor — Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii, prin raportare la dispozițiile art.74 alin.(1) și (2) din Constituție, ale Legii nr.189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, republicată, cu modificările ulterioare, și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și raportul întocmit de judecătorul-raportor, constată următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă să se pronunțe asupra inițiativei legislative a cetățenilor referitoare la propunerea legislativă intitulată „*Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii*”.

Competența Curții Constituționale de a se pronunța asupra inițiativei legislative a cetățenilor este prevăzută de dispozițiile art.146 lit.j) din Constituție, potrivit cărora Curtea „*verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni*”.

În legătură cu această atribuție sunt incidente dispozițiile art. 74 alin.(1) și (2) din Constituție, care prevăd că inițiativa legislativă aparține și „(1) [...] unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(2) *Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea*”.

Sub aspectul competenței Curții, sunt, de asemenea, aplicabile dispozițiile art.48 din Legea nr.47/1992 și dispozițiile art.7 din Legea nr.189/1999, republicată, cu modificările ulterioare, care, utilizând aceiași termeni, stabilesc obiectul verificării pe care Curtea o întreprinde în exercitarea atribuției sale constituționale.

Art.48 din Legea nr.47/1992 are următorul cuprins: „*Curtea Constituțională, din oficiu sau pe baza sesizării președintelui Camerei Parlamentului la care s-a înregistrat inițiativa legislativă a cetățenilor, se pronunță asupra:*

- a) *caracterului constituțional al propunerii legislative ce face obiectul inițiativei cetățenilor;*
- b) *îndeplinirii condițiilor referitoare la publicarea acestei propuneri și dacă listele de susținători sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora;*
- c) *întrunirii numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei, prevăzut la art.74 alin.(1) sau, după caz, la art.150 alin.(1) din Constituție, republicată, precum și asupra respectării dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București, prevăzută de aceleași articole.”*

Art.7 alin.(1) din Legea nr.189/1999, republicată, cu modificările ulterioare, are un conținut identic, cu excepția tezei ultime a lit.b), care cuprinde sintagma „*sunt atestate potrivit art. 5*”, corespunzător celei din art.48 lit.b) din Legea nr. 47/1992 — „*sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora*”.

Potrivit art.5 alin.(1) și (3) din Legea nr.189/1999, republicată, cu modificările ulterioare:

„(1) *Atestarea calității de cetățean cu drept de vot și a domiciliului susținătorilor se face de către primarul localității fie personal, fie, în localitățile urbane, și prin funcționarii primăriei împuterniciți de primar în acest scop. Atestarea se face prin verificarea listei de susținători, iar în ceea ce privește domiciliul, în colaborare cu organul local de poliție, dacă este cazul. [...]*

(3) *Atestarea de către primar a listei de susținători se face prin semnătura persoanei care a efectuat controlul, cu indicarea actului de împuternicire, dacă este cazul, și a datei când s-a făcut atestarea, precum și prin aplicarea ștampilei. Dacă primarul a solicitat sprijinul organului local de poliție, va semna și reprezentantul acestuia, cu precizarea aspectelor pe care le-a verificat. Semnătura se aplică pe ultima copertă a dosarului cuprinzând listele verificate, aflat la comitetul de inițiativă, după ce a fost confruntat cu cel depus la primărie. Aspectele neatestate se elimină din listă, făcându-se aplicarea dispozițiilor art.4 alin.(3).”*

Prin urmare, în exercitarea atribuției prevăzute la art.146 lit. j) din Constituție de a verifica inițiativa legislativă a cetățenilor, Curtea are în vedere dispozițiile art.74 alin.(1) și (2) din Constituție, ale art.48 din Legea nr.47/1992, precum și ale art. 5 și 7 din Legea nr.189/1999, republicată, cu modificările ulterioare.

Procedând la verificarea inițiativei legislative cetățenești, Curtea reține următoarele:

1. Caracterul constituțional al propunerii legislative ce face obiectul inițiativei cetățenilor:

Examinarea caracterului constituțional al propunerii legislative presupune verificarea textelor acestora în raport cu dispozițiile art.74 alin.(2) din Constituție, care stabilesc domeniile care nu pot face obiectul unei inițiative legislative: „*problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea*”.

Realizând această verificare, Curtea constată că alin.(3) al art.21¹, introdus prin pct.9 al propunerii legislative, potrivit căruia „*Indemnizația de neconcurență reprezintă o cheltuială efectuată de angajator,*

este deductibilă la calculul profitului impozabil și se impozitează la persoana fizică beneficiară, potrivit Legii”, reprezintă o normă cu caracter fiscal. Prin urmare, inițiativa legislativă este neconstituțională cât privește acest text.

Celelalte texte ale propunerii legislative ce formează obiectul inițiativei legislative a cetățenilor, prin care se prevăd, în esență, modificări ale Legii nr.53/2003 — Codul muncii privitoare la raporturile angajat-angajator, clauza de neconcurență, clauza de confidențialitate, obiectivele de performanță, perioada de probă, modificarea/suspendarea contractului de muncă, concedierea colectivă, contractele de muncă pe durată determinată, activitatea prin agent de muncă temporară, telemunca, durata timpului de lucru și munca suplimentară, salariul minim brut pe țară garantat în plată, dialogul social, jurisdicția muncii, nu antamează probleme din domeniile exceptate de normele constituționale de referință.

Ca urmare, propunerea legislativă ce formează obiectul inițiativei legislative a cetățenilor este constituțională în raport cu dispozițiile art.74 alin.(2) din Constituție, deoarece nu vizează reglementarea vreunui dintre domeniile prevăzute la art.74 alin.(2) din Constituție, cu excepția alin.(3) al art.21¹, introdus prin pct.9 al propunerii legislative, care constituie o normă cu caracter fiscal.

2. Condițiile referitoare la publicarea acestei propuneri și dacă listele de susținători sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora:

a) Propunerea legislativă, precum și expunerea de motive care o însoțește, semnate de comitetul de inițiativă format din 15 membri, au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.173 din 11 martie 2014, în cadrul termenului de maximum 30 de zile de la emiterea Avizului Consiliului Legislativ nr.109 din 10 februarie 2014, prevăzut la art.3 alin.(4) din Legea nr.189/1999, republicată cu modificările ulterioare.

b) Cât privește atestarea listelor de susținători, pe baza verificării făcute de către colectivul de magistrați-asistenți, constituit prin rezoluția președintelui Curții Constituționale, respectiv a judecătorului-raportor, a celor 761 de dosare cu semnături ale susținătorilor inițiativei legislative, primite de la Senat, s-a observat că atestarea listelor de susținători nu s-a făcut în toate cazurile cu respectarea strictă a dispozițiilor legale aplicabile.

S-au constatat următoarele situații, consemnate în tabelul centralizator și în tabelele pe județe atașate raportului: unele liste de susținători care nu sunt atestate (din București, localități din județele Alba, Arad, Bacău, Botoșani, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Călărași, Cluj, Constanța, Dâmbovița, Dolj, Gorj, Iași, Maramureș, Mehedinți, Olt, Satu Mare, Tulcea); liste de susținători prezentate în fotocopie (Craiova, Motru, Târgu Bujor — județul Galați și Frecăței — județul Tulcea).

Susținătorii de pe aceste liste, al căror număr este de 8.408 din numărul total de 142.568 de susținători, nu au fost luați în calcul la stabilirea numărului de susținători ai inițiativei legislative.

Alte omisiuni sau neregularități, precum lipsa datei atestării la unele liste ori atestarea pe prima filă, coperta dosarului sau pe fiecare filă a acestuia nu au fost apreciate ca fiind încălcări ale dispozițiilor art.5 din Legea nr.189/1999, republicată, cu modificările ulterioare, câtă vreme atestarea a fost realizată de persoanele prevăzute de textul legal.

3. Condițiile referitoare la numărul minim de susținători pentru promovarea inițiativei, precum și la respectarea dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București, prevăzute la art.74 alin.(1) din Constituție:

În conformitate cu art.74 alin.(1) din Constituție, inițiativa legislativă aparține unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, care trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare dintre aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

Procedând, ca urmare a verificărilor efectuate, la scăderea din numărul total al susținătorilor inițiativei legislative a numărului celor ale căror semnături nu au fost legal atestate (142.568–8.408), rezultă un număr total de 134.160 de susținători ale căror semnături sunt legal atestate.

Ca urmare, Curtea constată că este îndeplinită condiția prevăzută de art.74 alin.(1) teza întâi din Constituție, respectiv numărul de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot necesar pentru promovarea inițiativei.

De asemenea, pe baza examinării dosarelor cu susținătorii inițiativei legislative, s-a constatat că un număr de 10 județe (Bacău, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Satu Mare și Vrancea), precum și municipiul București îndeplinesc, fiecare, condiția de a avea înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

Întrucât numărul de 10 județe și municipiul București reprezintă „cel puțin un sfert din județele țării”, este îndeplinită și condiția dispersiei teritoriale prevăzută de art.74 alin.(1) teza a doua din Constituție.

Având în vedere aceste considerente, dispozițiile art.146 lit.j) și ale art.74 din Constituție, prevederile Legii nr.47/1992, precum și dispozițiile Legii nr.189/1999, republicată cu modificările ulterioare, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

HOTĂRĂȘTE:

Constată că inițiativa legislativă a cetățenilor intitulată „*Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 — Codul muncii*” îndeplinește condițiile prevăzute de art.74 alin.(1) și (2) din Constituție, cu excepția alin.(3) al art.21¹ introdus prin pct. 9 al propunerii legislative, care reglementează o normă cu caracter fiscal.

Definitivă și general obligatorie.

Hotărârea se comunică Președintelui Senatului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 ianuarie 2015.